

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2025/1445-15

Saksbehandler: Emil Melting

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
	21.10.2025	Hitra formannskap
	22.10.2025	Utvalg for Oppvekst
	22.10.2025	Utvalg for Helse og Omsorg
	23.10.2025	Teknisk utvalg - plan, landbruk og miljø
	30.10.2025	Hitra kommunestyre

Økonomi- og finansrapport 2.tertial 2025 - Hitra kommune

Kommunedirektørens innstilling

1. Hitra kommunestyre vedtar følgende justeringer i budsjettet for 2025:
 - Det vedtas å søke om ytterligere opplåning på kr 20 millioner i startlånsmidler hos Husbanken for 2025.
 - Tidl. vedtak (K-sak 93/2024) om overføring av kr 50 mill. fra disposisjonsfond til investeringsbudsjettet reverseres i sin helhet, og midlene beholdes dermed i fondet.
2. Hitra kommunestyre godkjenner fravikelse av finansreglementets kapittel 3.3, punkt c, om at 30-70 % av gjeldsporteføljen skal bestå av flytende rente. Denne justeres til fordelingen 20-80 % og har varighet ut året 2026.
3. Hitra kommunestyre godkjenner økonomi- og finansrapport 2.tertial 2025 slik den er fremlagt.

Ingjerd Astad
Kommunedirektør

Emil Melting
Kommunalsjef økonomi

Dokumentet er elektronisk og inneholder derfor ikke underskrift

Sammendrag

I henhold til årshjulet skal det foreligge en økonomirapport 2. tertial til behandling i utvalgene, formannskapet og kommunestyre i oktober. Denne rapporten er den andre tilbakemeldingen til kommunestyret fra kommunedirektøren om den økonomiske utviklingen hittil i 2025. Tidligere har kommunestyre behandlet 1.tertialrapporten i tillegg til at formannskapet behandlet mellomrapportering pr. februar og juni. Disse gikk videre som meldingssak til kommunestyret.

Lenke til 2.tertialrapport finner dere her: <https://pub.framsikt.net/2025/hitra/mr-202508-okrapp2tertial>

Det økonomiske resultatet pr. 2. tertial viser et *merforbruk på kr 3.819.000* for våre driftsområder. Merforbruket på driftsområdene er i hovedsak innenfor Helse og omsorg og oppvekst med henholdsvis kr 5,49 mill. og kr 0,8 mill. For de andre områdene er det relativt mindre (positive) avvik i forhold til budsjett.

På de sentrale inntektene (rammetilskudd, utgiftsutjevning og skatt) samt netto finanskostnader har vi en merinntekt som betyr at *merforbruk totalt pr. 31.08 ligger på 2,3 millioner kroner*.

Pr. 2.tertial 2025 har organisasjonen et nærvær på 90,1 %, noe som er 1 % høyere enn samme periode i 2024. Det er likevel lavere enn uttalt målsetning på 92 % tilstedeværelse.

Bakgrunn for saken

Det er hjemlet i kommunelovens §14-5 at kommunedirektøren minst to ganger i året skal rapportere til kommunestyret om utviklingen i inntekter og utgifter, sammenholdt med årsbudsjettet. I Hitra kommune rapporteres det 6 ganger pr. år: 1 årsrapportering, 2 tertialrapporter (pr. april og pr. august), samt 3 mellomrapporteringer til formannskapet (pr. februar, juni og oktober).

Tertialrapporten skal i tillegg til den økonomiske situasjonen på driftssiden også rapportere på status investeringsprosjekter, status på mål/prioriteringer i forhold til HØP, status overordnede mål, samt status på sykefraværet i kommunen. Den gir også en god pekepinn i forhold til hva vi kan forvente av resultat ved årets slutt. Tertialrapporten skal behandles i de fire hovedutvalgene samt formannskap før den endelig behandles i kommunestyre. Tilsier utviklingen vesentlige avvik, skal kommunedirektøren foreslå endringer i årsbudsjettet.

Saksopplysninger

Det økonomiske resultatet pr. 2. tertial viser et merforbruk på kr 3.819.000 for våre driftsområder og kr 2.299.000 totalt. Årsaken til og detaljene med det framlagte resultatet er omtalt i den digitale rapporten. Lenke til denne finner dere her: <https://pub.framsikt.net/2025/hitra/mr-202508-okrapp2tertial>

Tertialrapporten og resultatet i denne er gjennomgått i møter med lederne innenfor de enkelte områdene. På våre driftsområder er status slik pr. 31.08.2024:

Økonomisk status pr. 31.08.2025			
I tusen kr	Regnskap 31.08.2025	Budsjett 31.08.2025	Avvik 31.08.2025
RO0 - Politisk	5 815	5 856	41
RO1 - Administrasjon	36 331	36 505	174
RO2 - Oppvekst	125 842	125 041	-801
RO3 - Helse og omsorg	148 415	142 929	-5 486
RO4 - PLM	2 192	2 748	556
RO5 - Kultur	15 811	15 918	107
RO6 - Eiendom og drift	29 119	30 437	1 318
RO11 - Leieinntekter	-8 427	-8 155	272
Totalt alle driftsområder	355 098	351 279	-3 819

Status på sentrale inntekter som rammetilskudd, skatt og inntektsutjevning er omtalt under «Økonomirapportering drift» i rapporten. Statustall på totale investeringer finner dere under fanen «Investeringer», og status for hvert enkelt prosjekt (som er påbegynt) i investeringsplanen rapporteres under de tilhørende rammeområdene.

Vurdering

Kommunedirektøren foreslår noen justeringer av budsjettpostene i inneværende år. Dette gjelder følgende:

- **Økt låneopptak av startlån hos Husbanken.**
Forklaring: Hitra kommune har lyktes godt med å bedre tilgangen til startlån for innbyggerne, slik at flere har mulighet til å eie sin egen bolig. Dette er også viktig i sammenheng med salg av kommunale boliger. Det er fortsatt en stor økning i både søknader og tildelinger gjennom startlånsordningen (for tall; se «startlån» i den digitale rapporten). Kommunedirektøren anbefaler derfor at det vedtas å søke om ytterligere kr 20 000 000 nå i 2025, slik at ikke budsjetttrammen skal brukes opp. Evt. gjenværende midler ved årsslutt vil bli overført til 2026.
- **Vedtatt overføring av kr 50 millioner til investering tas bort i sin helhet.**
Forklaring: Etter årets disponering av prognostisert årsresultat vil størrelsen på disposisjonsfondet være svært lavt. Kommunedirektøren anbefaler derfor at tidligere vedtak om overføring av 50 mill. til disposisjonsfond tas bort, slik at fondets størrelse vil være noe høyere i tiden fremover. Detaljer om dette finner dere lengre ned i saksframlegget.

Prognose for 2025

Basert på tallene for 2.tertial tilsier prognosen for årsresultatet at kommunen vil komme ut med et merforbruk i forhold til vedtatte budsjett på driftsområdene ved årets slutt. Antatt merforbruk ligger nå på rundt 5 millioner, men det jobbes hardt med å få ned totalsummen. Årsaken til dette er flerdelt, men av stikkord kan nevnes:

- Utgiftene til **økonomisk sosialhjelp** er fortsatt høyere enn budsjettet, selv om vi nå ser en tydelig positiv trend i forhold til fjoråret. Merforbruket pr. 31.08.2025 er på kr 1,4 mill, mens det på tilsvarende periode i fjor var på kr 3.65 mill. etter oppjustering av budsjettsum gjennom revidert budsjett.
Til sammenligning var det pr. 31.08.2025 utgiftsført kr 5,1 mill. til økonomisk sosialhjelp, mens det pr. 31.08.2024 var utgiftsført kr 10,6 mill.

- **Statlige refusjoner til ressurskrevende tjenester** innen helse og omsorg er avtakende. Som i fjor ser vi at inntektene fra statens krymper og det er i tillegg, etter all sannsynlighet, også er budsjettet med for mye inntekt i 2025. Anslaget er på drøye kr 3 mill.
- Mangel på menneskelige ressurser og rett kompetanse fører til **økt bruk av kjøp av tjenester fra private virksomheter**. Dette er i hovedsak innenfor helse og omsorg, og dreier seg om spesialisttjenester knyttet til enkeltbrukere, vikarinnleie og leie av personell fra bemanningsbyråer. Sistnevnte er riktignok langt lavere enn i fjor da utgiften var på kr 6,9 mill. pr. august mot 3,7 mill. i samme periode i år. Bruk av faste vikarer ved ferieavvikling er en medvirkende årsak.
- Utgiftene til **dataprogramlisenser** øker også i 2025 og videre inn i 2026. Gjennom hele 2025 har man jobbet med å kartlegge og redusere antall brukere og lisenser (nivået), men prisene per lisens har økt og øker fortsatt. Et konkret eksempel på dette er Microsoft-lisensene, som en del av våre ansatte er avhengige av. Disse blir påvirket av dollar-kursen, og den norske kronen har vært svak over lengre tid nå.
- **Lavere inntekter fra foreldrebetaling for barnehageplass**. Fra 01.08.2025 ble det fra statlig hold vedtatt at en full barnehageplass skulle maksimalt koste kr 700 for kommuner i sentralitetsindeks 5 og 6. Dette gjelder blant annet for Hitra kommune. Vi ble i revidert HØP kompensert for deler av inntektsbortfallet gjennom økning i rammetilskuddet, men ikke fullt ut.

I tillegg er **finansutgiftene** høyere enn budsjettet. Renteutgifter har et merforbruk på 2,9 mill., samtidig som vi har en merinntekt på renteinntekter på 1,3 mill. pr. august. Ved årets slutt er det ventet et merforbruk i netto finansutgifter i intervallet 3,0 - 4,5 mill.

Status handlingsregler og bruk av fond

I opprinnelig budsjett for 2025 var det budsjettet med 89 mill. i bruk av disposisjonsfond for å gå i balanse. Gjennom revidering av HØP2025-2028 samt noen ytterligere vedtak om bruk av fond er nå dette tallet oppjustert til kr 95,1 mill. Slik prognosene er nå ligger vi an til å bruke ytterligere ca. kr 10-11 mill. gjennom merutgifter til rentekostnader og avdrag, merforbruk drift, samt mindreinntekt produksjonsavgift vindkraft (siste er et kjent avvik).

Da vil vi ende opp med bruk av fond på kr 106 mill. ved årsoppgjørdisponeringen. Dette vil igjen si at vi har igjen ca. kr 16 millioner igjen på disposisjonsfondet. Det begynner å bli kritisk lavt.

Av de kr 106 mill. som p.t. er prognostisert bruk av fond er kr 50 mill. vedtatt avsatt til å redusere låneopptaket tilsvarende. Kommunedirektøren anbefaler derfor at denne avsetningen vurderes prioritert annerledes ved at overføringen reverseres i sin helhet. Det vil kunne gi noe mer reserver etter 2025, men samtidig fordrer dette økt låneopptak med tilsvarende sum. Under følger status handlingsregler i 3 scenarier (alle inkludert nedtrekk i drift på 10 mill. fra 2026);

1. *Som opprinnelig, men med justert bruk av fond på kr 106 mill.*
2. *Endring vedtatte avsetning til investering fra kr 50 mill. til kr 25 mill.*
3. *Endring vedtatte avsetning til investering fra kr 50 mill. til kr 0.*

Scenario 1 – Bruk av fond med kr 106 mill. Avsetning av 50 mill. av disp.fond til investering (ingen endring)

Utvikling i nominelle kroner og økonomiske indikatorer. BEREKNING uten VAR	2023	2024	2024	HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2025-2028, REVIDERT K-sak 54/25				Gjennom- snitt HØP 2025-2028	Vedtatt handlingsregler	
	Regnskap	Landssnitt	Regnskap	REV.B 2025/PROGNOSE 2025	B2026	B2027	B2028			
I hele tusen										
Alternativ 1 -Bruk av fond på kr 106 mill.										
Frie inntekter	434 714		534 044	510 793	587 334	566 020	660 004	581 038		
Renter og avdrag ekskl. VAR	44 606		59 025	83 817	83 140	80 344	77 690	81 248		
Renter og avdrag ekskl. VAR i % av frie inntekter	10,3%		11,1%	16,4%	14,2%	14,2%	11,8%	14,0%	<=	10,0%
Sum driftsinntekter i kr.	649 840		738 820	707 705	802 665	787 869	889 116	796 839		
Sum driftsinntekter i kr. ekskl. VAR	616 034		700 009	658 390	749 621	733 587	833 659	743 814		
Netto driftsresultat i kr. ekskl. VAR	-12 012		9 061	-56 759	12 770	-22 961	56 555	-2 599		
Netto Driftsresultat i % av driftsinntekter, ekskl. VAR	-1,9%		1,3%	-8,6%	1,7%	-3,1%	6,8%	-0,3%	>=	1,0%
Totale disposisjonsfond i kr.	111 569		122 895	16 742	29 818	7 054	63 702			
Totale Disposisjonsfond i % av driftsinntekter	17,2%	11,6%	16,6%	2,4%	3,7%	0,9%	7,2%	7,2%	>=	15,0%
Langsiktig gjeld	1 019 721		1 248 630	1 450 185	1 491 491	1 508 759	1 481 989	1 483 106		
av dette: "gjeld som belaster driftsregnskapet"	421 586		519 044	760 000	772 096	771 177	768 995	768 067		
Gjeld som belaster drift i % av driftsinntekter	64,9%	53,7%	70,3%	107,4%	96,2%	97,9%	86,5%	96,4%	<=	75,0%

Kommentar: Vi ser her at disposisjonsfond etter 2025 er på kr 16,7 millioner etter årets avsetning, og nede i kr 7 mill. etter år 2027. Vi er langt under handlingsregelen om at totale disp.fond skal være på minimum 15 % av driftsinntekter. Det positive her er at handlingsregelen «gjeld som belaster drift i % av driftsinntekter» blir noe lavere enn i alternativ 2 og 3.

Scenario 2. Bruk av fond på kr 81 mill. Redusere overføring til investering med kr 25 mill.

Utvikling i nominelle kroner og økonomiske indikatorer. BEREKNING uten VAR	2023	2024	2024	HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2025-2028, REVIDERT K-sak 54/25				Gjennom- snitt HØP 2025-2028	Vedtatt handlingsregler	
	Regnskap	Landssnitt	Regnskap	REV.B 2025/PROGNOSE 2025	B2026	B2027	B2028			
I hele tusen										
Alternativ 2 -Bruk av fond på kr 81 mill. i 2025										
Redusere overføring til investering med kr 25 mill.										
Frie inntekter	434 714		534 044	510 793	587 334	566 020	660 004	581 038		
Renter og avdrag ekskl. VAR	44 606		59 025	83 817	84 765	81 969	79 315	82 467		
Renter og avdrag ekskl. VAR i % av frie inntekter = Red	10,3%		11,1%	16,4%	14,4%	14,5%	12,0%	14,2%	<=	10,0%
Sum driftsinntekter i kr.	649 840		738 820	707 705	802 665	787 869	889 116	796 839		
Sum driftsinntekter i kr. ekskl. VAR	616 034		700 009	658 390	749 621	733 587	833 659	743 814		
Netto driftsresultat i kr. ekskl. VAR	-12 012		9 061	-56 759	11 145	-24 586	54 930	-3 818		
Netto Driftsresultat i % av driftsinntekter, ekskl. VAR	-1,9%		1,3%	-8,6%	1,5%	-3,4%	6,6%	-0,5%	>=	1,0%
Totale disposisjonsfond i kr.	111 569		122 895	41 742	53 193	30 429	87 077			
Totale Disposisjonsfond i % av driftsinntekter	17,2%	11,6%	16,6%	5,9%	6,6%	3,9%	9,8%	9,8%	>=	15,0%
Langsiktig gjeld	1 019 721		1 248 630	1 475 185	1 536 491	1 553 759	1 526 989	1 523 106		
av dette: "gjeld som belaster driftsregnskapet"	421 586		519 044	780 000	796 471	794 927	792 745	791 036		
Gjeld som belaster drift i % av driftsinntekter	64,9%	53,7%	70,3%	110,2%	99,2%	100,9%	89,2%	99,3%	<=	75,0%

Kommentar: Vi ser her at størrelsen på disposisjonsfondet er noe høyere her og at vi dermed har noe mer sikringsmidler inn i fremtiden. Samtidig skal vi legge merke til at alle de 3 øvrige handlingsreglene forverrer seg noe fra alternativ 1.

Scenario 3. Bruk av fond på kr 56 mill. Redusere overføring til investering med kr 50 mill.

Utvikling i nominelle kroner og økonomiske indikatorer. BEREGNING uten VAR	2023	2024	2024	HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2025-2028, REVIDERT K-sak 54/25			Gjennom- snitt HØP 2025-2028	Vedtatt handlingsregler	
	Regnskap	Landssnitt	Regnskap	REV.B 2025/PROGNOSE 2025	B2026	B2027	B2028		
I hele tusen									
Alternativ 3 -Bruk av fond på kr 56 mill. i 2025									
Redusere overføring til investering med kr 50 mill.									
Frie inntekter	434 714		534 044	510 793	587 334	566 020	660 004	581 038	
Renter og avdrag ekskl. VAR	44 606		59 025	83 817	86 390	83 594	80 940	83 685	
Renter og avdrag ekskl. VAR i % av frie inntekter = Red	10,3%		11,1%	16,4%	14,7%	14,8%	12,3%	14,4%	<= 10,0%
Sum driftsinntekter i kr.	649 840		738 820	707 705	802 665	787 869	889 116	796 839	
Sum driftsinntekter i kr. ekskl. VAR	616 034		700 009	658 390	749 621	733 587	833 659	743 814	
Netto driftsresultat i kr. ekskl. VAR	-12 012		9 061	-56 759	9 520	-26 211	53 305	-5 036	
Netto Driftsresultat i % av driftsinntekter, ekskl. VAR	-1,9%		1,3%	-8,6%	1,3%	-3,6%	6,4%	-0,7%	>= 1,0%
Totale disposisjonsfond i kr.	111 569		122 895	66 742	76 568	53 804	110 452		
Totale Disposisjonsfond i % av driftsinntekter	17,2%	11,6%	16,6%	9,4%	9,5%	6,8%	12,4%	12,4%	>= 15,0%
Langsiktig gjeld	1 019 721		1 248 630	1 500 185	1 561 491	1 578 759	1 551 989	1 548 106	
av dette: "gjeld som belaster driftsregnskapet"	421 586		519 044	780 000	820 846	818 677	815 245	808 692	
Gjeld som belaster drift i % av driftsinntekter	64,9%	53,7%	70,3%	110,2%	102,3%	103,9%	91,7%	101,5%	<= 75,0%

Kommentar: I alternativ 3 ser vi at vi får et disposisjonsfond som er noe høyere enn i alt. 2 og som vi ser i slutten av økonomiplanperioden begynner å nærme seg handlingsregelens størrelse (15 %). Samtidig har også dette negativ effekt på de tre andre handlingsreglene, og vi ser at f.eks. vi ligger over 100 % på handlingsregel nr. 4 i de neste årene, frem til 2028.

Kommunedirektøren er bekymret for prognose om behov for økende fondsbruk og at reservene ser ut til å gå mot et minimum. Noe av forklaringen for å gjøre dette på nåværende tidspunkt, er at rentenivået har holdt seg høyt lenger enn det som Norges Bank tidligere har signalisert. Når den situasjonen bedrer seg, kan det på nytt vurderes om det skal brukes av fondsmidler til å dekke investeringer.

Med bakgrunn i dette vil kommunedirektøren derfor anbefale at Hitra kommunestyre reduserer vedtatte avsetning til investering fra kr 50 mill. til kr 0.

Selv om dette påvirker de 3 andre handlingsreglene våre negativt (konsekvensen er mer i låneopptak i 2025. Dette vil belaste drift fremover med ytterligere ca. kr 2 mill. for scenario 2 og ca. 3,3 mill. for scenario 3 i årlige kapitalkostnader utover planperioden), mener Kommunedirektøren at det er viktigere at man på nåværende tidspunkt sikrer reservene slik at man slipper å havne i en situasjon hvor man knapt har midler igjen på disposisjonsfondet.

Kommunedirektøren vil videre, uavhengig av disse 3 skisserte scenariene, presisere at det er svært viktig at budsjetttrammene blir overholdt og at rammeområdene har god økonomistyring i forhold til vedtatte budsjetter. Nettopp for å unngå at vi øker fondsbruken mer enn allerede budsjettet. Det er i 2025 iverksatt konkrete tiltak, gjennom streng budsjett- og utgiftskontroll, slik at regnskapet balanserer ved utgangen av året. Likevel ser vi at noen områder sliter med å oppnå et positivt resultat.

Utover nåværende planperiode og fremover vil det være essensielt å få ned lånebelastningen til kommunen. Det presiseres at det derfor IKKE er rom for hverken økning i driftsbudsjettet eller nye, større investeringer i årene fremover, og at vi derav må være kritiske til hva som vedtas av nye prosjekter. Dette kan i verste fall medføre at sparebeholdningen tømmes helt innen kort tid. Nedtrekk på kr 5 mill. i driften er effektivisert iht. revidert HØP2025-2028.

Om handlingsregler og finansforvaltningen

Som vi ser så bryter vi alle våre *handlingsregler* i økonomiplanen. På sikt bør det være et klart mål at vi kommer oss innenfor alle disse igjen. Handlingsreglene har som hensikt å påse at økonomien styres bærekraftig over tid. Det vil derfor være svært sentralt at kommunen styrer seg inn mot disse tallfestede målene igjen.

I kommunens vedtatte finansreglement er det en regel om at *andel lån med flytende rente* skal ligge mellom 30 og 70 % av den totale lånegjelden. Fra å ligge på ca. 50 % andel er denne nå oppe i 67 % jmf. finansrapporten som følger denne saken. Dette har vært et bevisst valg fra vår sin side ved opptak av nye lån og ved utløp av eksisterende (gode) fastrenteavtaler. Vi har vært gjennom noen år med høyere rentenivå enn i årene før, og stadige signaler om rentenedgang har latt vente på seg. Først i juni i år ble styringsrenten satt ned igjen, den første på flere år.

Kommunedirektøren anbefaler Hitra kommunestyre for en periode å fravike 30-70 regelen i en periode (frem til og med år 2026). Bakgrunnen for dette er at kommunedirektøren anser at nylige tilbudte fastrentelån fortsatt er for høy med tanke på Norges banks signaler om flere rentenedganger i årene fremover. Med et såpass høyt gjeldsnivå som kommunen har nå vil selv små rentedifferanser utgjøre en god del kroner på årlige finanskostnader. Kommunedirektøren anbefaler derfor at regelen fravikes frem til utgangen av år 2026 men at flytende renteandel ikke skal komme over 80 % (og derav fastrenteandelen ikke skal komme under 20 %). Det vil gi noe større handlingsrom for å sikre bedre renteavtaler i framtiden.

Kommunedirektøren anbefaler med dette at Hitra kommunestyre godkjenner økonomirapport 2. tertial 2025, slik den nå foreligger. Den gir et oppdatert bilde av den økonomiske tilstanden i kommunen pr. 31.08.2025.